

Kompetenční rámec SOPRA

Pracovní komentář

Rámec má sloužit jako **vodítko** pro interní i externí učitele CARITAS:

- 1) **co** hlavně ve vzdělávacím programu [SOPRA](#) učit -- na co klást důraz, čemu věnovat víc času;
- 2) případně, v návaznosti a implicitně, případně i **jak** učit -- vyučovací metody, vč. metod hodnocení, optimální formát hodiny (přednáškový, seminární, hybridní), velikost vyučované skupiny, zvaní odborníků do výuky, možné propojení výuky a úkolů mezi předměty, individualizace výuky a úkolů.

Příležitosti ke společné domluvě nad implementací rámce budou nabízeny.

Zejm. v menších skupinách navzájem blízkých předmětů.

Inspirací pro implementaci může zejm. u mnoha průřezových, nikoli předmětově specifických kompetencí být amer. model [LOUIS](#), již používaný některými vyučujícími na UP. U jednotlivých předmětů pak třeba nedávno aktualizovaný [Standard](#) ASVSP.

Na vzniku rámce se postupně podíleli někteří interní a externí učitelé CARITAS.

Konečnou redakci provedl Vlastimil Vohánka, garant SOPRA.

Ne všechny vzniklé podněty mohl zařadit. Ale lze je využít ve fázi implementace.

Původní inspirací byl brit. rámec [BASW](#), který inspiroval např. i podíl školy na projektu [IVOV](#).

Existuje [Profil absolventa](#), ovšem pro jiný, předchozí program [CHASOP](#). Rozdíl je i v širší pohledu.

Kompetenční rámec SOPRA není jen o tom, co má absolvent znát a umět, ale i o tom, čím se má řídit a jaký má být. A nehovoří jen o absolventovi, ale také o vlastní profesi sociálního pracovníka, pro niž škola studenty připravuje.

Pro snazší uvažování a další diskuzi je možné na jednotlivé body rámce pracovníě nahlížet i jako na **požadavky** nutné k dosažení nějakého (nepříliš nerealistického) **ideálu**.

Rámec pracuje s termínem "kompetence", který má v češtině převážně význam pravomoci. Předmětem úvah je však spíš kompetentnost, tedy způsobilost pro něco, odborná zdatnost v něčem. Mluvit o „kompetentnostním rámci“ by tedy bylo přesnější, ale krkolomné. Přesto je vhodné mít onen významový posun na paměti.

Rámec je spíš **obecný**. Nezabíhá do detailů. Vymezuje hranice, půdorys, vnější obrysy. Podrobným rozpracováním bude až úprava náplně jednotlivých předmětů. V této fázi bude víc prostoru pro formulování specifitějších či předmětových požadavků, vč. těch, které do základního, obecného rámce nebyly zařazeny. Samotný obecný rámec by mělo být možno pravidelně aktualizovat, např. na konci školního roku.

Znění rámce

Kompetenční rámec definuje, čím studium absolventa vybaví, jaké stránky jeho osobnosti chce rozvíjet a k ideálu jakého sociálního pracovníka směřuje. Popisuje, co absolvent zná a umí a jaké zaujímá postoje. Podrobněji tu lze rozlišit např. znalosti (vědět co), postoje (být si vědom toho, jak jedním v určité situaci a proč; otevřenost, motivace), procedurální dovednosti (vědět, jak co dělat), kognitivní dovednosti (zpracování informací, kritická reflexe a analýza), dovednosti založené na zkušenostech (umět reagovat a přizpůsobit se na základě předchozích zjištění). Dle [poslání](#) školy je studium zaměřeno na přípravu, vzdělání a osobnostní formaci kvalifikovaných pracovníků, kteří budou schopni odpovědně působit v sociálních službách a v dalších oblastech života společnosti, kde se uplatňuje sociální práce. Navazujícím cílem je zvyšování odborné a hodnotové úrovně výkonu sociální práce a sociálních služeb.

Profesionalita

Protože studium poskytuje kvalifikaci pro výkon profese, je tato první sekce svorníkem celého rámce. Proto v ní figurují i prvky, které jsou obsaženy a podrobněji rozvedeny v sekcích dalších.

Orientuje se v oboru sociální práce, rozumí jeho kořenům, vývojovým liniím a cílům.

Je si vědom možností i limitů oboru.

Chápe a umí obhájit postavení a roli sociální práce v kontextu ostatních pomáhajících profesí a odborných disciplín – včetně toho, jak se mohou doplňovat a spolupracovat.

Vykonává sociální práci podle účinných právních předpisů.

Zná organizační struktury, v jejichž rámci je sociální práce vykonávána.

Je schopen efektivní týmové spolupráce – oborové i mezioborové.

Zná kulturu církevních pomáhajících organizací a umí ji respektovat, případně i rozvíjet.

Ví, co je v rámci sociální práce dobrou praxí, a je schopen a ochoten tuto dobrou praxi provozovat a hájit.

V přímé práci s klienty udržuje profesionální vztahy založené na zájmu a empatii.

Průběžně a trvale se vzdělává, rozšiřuje svůj profesní obzor a udržuje kontakt jak s dalšími sociálními pracovníky, tak s jinými pomáhajícími profesionály.

Umí se dostatečně věnovat sebedeji: zejm. si organizovat své studijní či pracovní vytížení a svůj volný čas.

Hodnoty a etické principy

Studující má respektovat hodnoty, na nichž je založen přístup školy. Mezi ně patří láska, pravda, svoboda, zodpovědnost, spravedlnost a odbornost. (Více jinde, [stručně](#) i [podrobně](#).) Z nich vychází následující principy, resp. je naplňující a jim odpovídající kompetence.

Za všech okolností vnímá druhého člověka jako lidskou bytost a svého bližního.

Zná, respektuje a prosazuje základní lidská práva a umí aplikovat principy sociální spravedlnosti.

Zná a respektuje biblický a křesťanský pohled na člověka, na jeho důstojnost a práva, i na spravedlivé fungování společnosti.

Umí v tomto pohledu nacházet podporu pro hodnoty a postupy sociální práce.

Respektuje autonomii jednotlivce a jeho právo na sebeurčení.

Zjišťuje potřeby a názory klientů a možnosti jejich zapojení do rozhodování.

Náležitě zachází s vlastní autoritou a mocí.

Odmítá principiálně nerovné zacházení a diskriminaci, umí je rozpoznat a působit proti nim.

Čtí soukromí a s výjimkou legislativou definovaných situací zachovává plnou důvěrnost komunikace s klientem.

Orientuje se v etických problémech a dilematech sociální práce, zvládá je a řeší.

Zná etický kodex sociálního pracovníka a je připraven jej aplikovat v praxi. (Srov. kodexy [Společnosti sociálních pracovníků ČR](#), [Mezinárodní federace sociálních pracovníků](#), [Charity ČR](#), apod.)

Při rozhodování využívá i relevantní legislativu a výzkum.

Usiluje o zachování vlastní morální integrity.

Znalosti a dovednosti

Studující se má seznámit s biologickými, psychickými, sociálními, i spirituálními faktory a následky životních a sociálních situací, jakými mohou být např. stáří, nemoc, invalidita, závislost, nezaměstnanost, chudoba, násilí či pronásledování. Jedním z hlavních pilířů studia jsou praxe u poskytovatelů sociální práce. Pilířem druhým jsou poradenské, terapeutické, i reformní teorie, metody a techniky sociální práce jedincem, skupinou, i komunitou. Pilířem třetím jsou nástroje a opatření sociální politiky. Pilíře i další studijní činnosti a předměty mají být realizovány tak, aby spolupracovaly a doplňovaly se.

Má odborné znalosti a dovednosti ze sociální práce a dalších relevantních oblastí, jež jsou pro výkon sociální práce důležité; zejména z teorií a metod sociální práce, ze sociální politiky, práva, ekonomie, psychologie, sociologie, filosofie, teologie, etiky, zdravotnictví a ošetrovatelství, informačních technologií a cizího jazyka.

Má praktické dovednosti pro výkon sociální práce: zejm. dokáže srozumitelně a přesvědčivě komunikovat a prezentovat, zdůvodnit svůj postup s klientem, zorganizovat si čas, organizovat práci v týmu a vést přehledné záznamy o své práci, kultivovaně a odborně diskutovat.

Používá adekvátní terminologii.

Dokáže komplexně posoudit situaci klienta a zvolit adekvátní formu intervence.

Dokáže poskytnout základní poradenství týkající se řešení situace klienta.

Zná a umí použít základní nástroje a systémy ochrany lidských práv.

Rozumí fungování sociálních organizací.

Umí identifikovat silná a slabá místa poskytované sociální práce a navrhnout řešení.

Kritická reflexe a analýza

Studující/mu mají být nabízeny cesty, jak zachovat a rozvíjet svoji profesní zvědavost a tvořivost. Má se učit nacházet, vyhodnocovat, integrovat a aplikovat různé zdroje informací. Má mít příležitosti pro zkušenost s tím, jak reflexe umožňuje věcně a konstruktivně vidět sebe sama i ostatní. Níže uvedené kompetence patří mezi dovednosti a tedy se překrývají s třetí sekcí, jsou však natolik klíčové, že jim i v jiných kompetenčních modelech sociální práce patří zvláštní část.

Uvažuje kriticky, analyticky a systematicky, argumentuje logicky, ústně i písemně.

Dokáže s odstupem a kriticky nahlédnout i vlastní profesní působení: zejm. co se dařilo, nedařilo, a proč.

Umí vhodně volit a použít nástroje, jako jsou supervize, intervize, reflexivní techniky sociální práce a techniky vyhodnocování intervencí společně s klienty.

Pracuje s rozmanitými informačními zdroji a vyhodnocuje jejich důvěryhodnost, relevanci a použitelnost.

Orientuje se v metodologii výzkumu.

Je v základních obrysech schopen posoudit věrohodnost odborných studií a význam jejich závěrů pro vlastní praxi.

Udržuje si široký odborný a intelektuální rozhled.

Dokáže propojovat poznatky napříč obory a disciplínami.